

PROIECTUL STRATEGIEI SECURITĂȚII
NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Cuprins

Cuvânt înainte	2
CONSIDERAȚII DE ORDIN GENERAL.....	3
1.1. Valorile și interesele naționale ale Republicii Moldova	4
1.2. Mediul strategic de securitate	5
1.2.1 Contextul internațional și regional de securitate.....	5
1.2.2 Contextul intern de securitate	8
1.3. Imperativele strategice de securitate	9
1.3.1 Statul de drept.....	9
1.3.2 Buna Guvernare	9
1.3.3 Anticorupție.....	10
1.3.4 Dezvoltarea economică.....	11
1.3.5 Asigurarea cheltuielilor legitime și eficiente a fondurilor publice	11
1.3.6 Consolidarea, dezvoltarea și modernizarea sistemului național de apărare	12
RISCURILE ȘI AMENINȚĂRILE LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA	13
2.1. Riscurile și amenințările de ordin extern la adresa securității Republicii Moldova	13
2.2. Riscurile și amenințările de natură transfrontalieră	15
2.3. Riscurile și amenințările de ordin intern la adresa securității statului.....	16
OBIECTIVE ȘI SARCINI ÎN IMPLEMENTAREA POLITICII NAȚIONALE DE SECURITATE.....	21
3.1. Obiective pe dimensiunea multilaterală	21
3.2. Obiective pe dimensiunea bilaterală.....	22
3.3. Obiective pe dimensiunea riscurilor interne de securitate.....	23
3.4. Obiective pe dimensiunea economică	24
3.5. Obiective pe dimensiunea socială	25
3.6. Obiective pe dimensiunea apărării naționale	25
3.7. Obiective pe dimensiunea combaterii corupției	26
3.8. Acțiuni în cadrul procesului de soluționare a conflictului transnistrean	26
3.9. Obiective în cadrul asigurării funcționării sistemului judiciar și menținerea ordinii publice.....	27
3.10. Obiective pe dimensiunea securității ecologice.....	28
3.11. Strategii sectoriale.....	28
IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI	30
4.1. Alocarea de resurse umane și materiale.....	30
4.2. Monitorizarea și controlul implementării strategiei securității naționale	30
4.3. Reorganizarea progresivă a sistemului securității naționale	30

Cuvânt înainte

Strategia securității naționale reprezintă un concept complex care definește ansamblul acțiunilor ce necesită a fi întreprinse de către autoritățile competente ale Republicii Moldova, în vederea stabilirii unui mediu unde cetățenii noștri ar putea trăi în securitate și prosperitate. Republica Moldova este un stat european cu legături istorice adânci cu acest continent. În același timp, evenimentele care au avut loc de-a lungul anilor au determinat parcursul statului nostru și au făcut din Republica Moldova o țară diversă din punct de vedere cultural și etnic. Prin conlucrare și împărtășire de scopuri comune, putem atinge un nivel satisfăcător de securitate și prosperitate pentru toată populația țării.

Această strategie identifică provocările-cheie pe care trebuie să le depășim pentru a ne asigura securitatea. Spre deosebire de timpurile când securitatea statului nostru se baza pe puterea militară, astăzi securitatea națională se bazează pe o temă centrală care este compusă din valorile statului de drept, buna guvernare și instituțiile puternice care există pentru a servi poporul, nu un grup select. Trebuie să urmăm această direcție cu o exactitate fără de compromis. În caz contrar, vom trăi într-un mediu de insecuritate de care beneficiază minoritatea în defavoarea majorității.

Realizarea prezentei Strategii, va cere să schimbăm practicile negative care sunt aplicate de decenii. Aceste modificări nu constituie doar o stringență critică, dar își găsesc baza morală și legală în principiile democratice ale Constituției Republicii Moldova. Ele sunt necesare poporului și țării noastre. Trebuie să devenim un stat al poporului, guvernat de popor și pentru popor. Nu pot exista compromise în calea realizării acestor deziderate. Momentul este acum.

CONSIDERAȚII DE ORDIN GENERAL

Strategia securității naționale are drept scop orientarea instituțiilor statului asupra modalității de realizare a funcțiilor lor potrivit Constituției Republicii Moldova. Strategia se focusează asupra fortificării securității naționale prin menținerea stabilității și continuității statului, asigurând justiția, progresul social și elementele esențiale ale siguranței și bunăstării cetățenilor.

Scopul Strategiei este de a ghida Republica Moldova și organele sale de stat într-o direcție consecventă pentru ca acestea să poată acționa la cele mai înalte niveluri de eficiență. Republica Moldova a ajuns într-un punct critic în dezvoltarea sa ca stat modern, resimțindu-se necesitatea stringentă de a întreprinde anumite acțiuni drastice în stabilirea unui stat de drept eficient și a unei bune guvernări. Această Strategie va configura și impulsiona aceste acțiuni.

Republica Moldova este un stat european suveran, care respectă principiile democrației și trebuie să își realizeze rolul în mediul de securitate european pentru asigurarea realizării intereselor sale naționale. Această Strategie urmează principiile, valorile generale, obiectivele și liniile directorii de bază stabilite de Constituția Republicii Moldova.

Conceptul strategic recunoaște drept primordială responsabilitatea colectivă pentru apărarea și securitatea noastră. În calitate de membri ai comunității internaționale, e necesar să colaborăm strâns cu partenerii ale căror interese se aliniază cu ale noastre. Trebuie, de asemenea, să ne asumăm faptul că poziția de membru al comunității internaționale semnifică adoptarea și aplicarea normelor dreptului internațional.

În vederea apărării națiunii noastre, e necesar să fie stabilite capabilitățile de a reacționa la orice amenințare la adresa intereselor naționale. Orice pericol, fie de ordin intern sau extern, este amplificat de vulnerabilitățile interne care limitează capabilitățile statului de reacție. În continuarea acestui concept, trebuie să recunoaștem că provocările interne reprezintă cea mai mare amenințare la adresa securității naționale. Astfel, Strategia adoptă o orientare strategică ce acordă prioritate afacerilor interne.

Diversitatea regională, politică și etnică este dovada clară a faptului că cetățenii constituie cea mai importantă resursă strategică. Totuși, prea mulți dintre aceștia activează în afara țării pentru a câștiga salarii decente și a trimite remitențe în Republica Moldova. Practica respectivă fragmentează societatea și reduce capitalul uman acolo unde este cea mai mare nevoie de el – în Republica Moldova. Strategia

trebuie să promoveze practici de susținere a creării de oportunități de angajare cu salarii decente. Procesul dat va dura, însă progresul va fi unul merituos. Eforturile vor fi măsurabile și vor fi ajustate pe măsura îmbunătățirii rezultatelor pe care le vom obține. Succesul nostru depinde de eforturile colective.

Actualele vulnerabilități instituționale ce țin de realizarea statului de drept și a practicilor de bună guvernare restrâng capacitatea Republicii Moldova de a evolua ca stat modern și de a asigura un nivel de viață adecvat tuturor cetățenilor. Vulnerabilitățile date constituie factori care susțin nivelul exorbitant al corupției în domeniile public și privat. Această deprindere are un impact enorm asupra statului și îl împiedică să asigure condiții decente de trai pentru cetățeni. Cel mai important, aceste practici sunt autoimpuse și pot fi corectate, dacă progresăm. Strategia va ghida un angajament al guvernării de a remodela voința națională și de a schimba ani de tradiție și comportament negativ.

Pentru a structura această abordare, Strategia impune imperative strategice, care vor deveni preocuparea centrală a guvernării. Aceste imperative strategice sunt interconectate și progresul trebuie realizat în cadrul tuturor imperativelor pentru ca Republica Moldova să beneficieze. Urmărim mai multe scopuri și obiective, dar imperativele strategice sunt factorii-cheie necesari pentru facilitarea performanței efective a guvernului pentru și din numele poporului Republicii Moldova.

În cadrul acestui parcurs, așteptăm rezistență la schimbări. În timp ce întâlnim rezistență, trebuie să evaluăm atent natura acesteia și să stabilim subiecții care periclitează schimbările de care vor beneficia cetățenii acestei țări. Dacă întâlnim rezistență, trebuie să mărim eforturile pentru a-i educa pe cei responsabili de inițierea schimbărilor și persoanele care vor beneficia cel mai mult de pe urma schimbărilor.

Această Strategie este o invitație adresată poporului Republicii Moldova de a se alătura unui efort colectiv în vederea îmbunătățirii modului de viață. Pentru a fi de succes, Strategia poate fi realizată doar prin colaborare cu societatea civilă și cu suportul total al publicului. Strategia va servi drept catalizator pentru satisfacerea în mod egal și echitabil a intereselor tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

1.1. Valorile și interesele naționale ale Republicii Moldova

Valorile noastre fundamentale sunt centrate pe respectarea strictă a demnității umane, egalității în drepturi și libertăți, dreptul de a exprima identitatea culturală și etnică și aplicarea fără echivoc a supremației legii.

Interesele naționale ale Republicii Moldova sunt:

- 1) asigurarea caracterului suveran, independent, unitar și indivizibil al statului;
- 2) asigurarea dezvoltării stabile și sustenabile a statului;
- 3) integrarea europeană;
- 4) reintegrarea teritorială;
- 5) prosperitatea și bunăstarea cetățenilor;
- 6) participarea la asigurarea securității internaționale.

În procesul de promovare a intereselor naționale se va ține cont de statutul de neutralitate permanentă al Republicii Moldova, care presupune că țara noastră nu este parte la blocuri militare și nu admite dislocarea pe teritoriul său de trupe militare sau de armamente ale altor state și ale blocurilor militare.

1.2. Mediul strategic de securitate

1.2.1 Contextul internațional și regional de securitate

Contextul internațional de securitate

Actualul mediu internațional de securitate se caracterizează prin efectele globalizării și a creșterii interdependenței actorilor internaționali, în consecință producându-se estomparea delimitărilor clare între dimensiunile externă și internă, militară și non-militară. Acești factori favorizează fenomene transfrontaliere impredictibile. Totodată, se mențin amenințările și riscurile de ordin militar, inclusiv de tip hibrid.

Procesul de globalizare, luptele și războaiele hibride de influență geopolitică între marile puteri, riscurile de natură militară, precum și o serie de amenințări cu caracter asimetric, influențează în mod direct stabilitatea și securitatea statelor. Discrepanțele dezvoltării social-economice și competiția interstatală sporesc riscul apariției conflictelor și tensiunilor de diferite naturi. Pericolul declanșării sau izbucnirii conflictelor regionale și locale persistă.

În ultimul deceniu a fost subminată credibilitatea și funcționalitatea acordurilor privind dezarmarea și controlul armamentelor. Riscul dezvoltării necontrolate a armamentelor, accesul grupurilor teroriste la arme de distrugere în masă și tehnologiile de rachetă sau inducerea unei noi curse a înarmării sunt îngrijorătoare. Acțiunile întreprinse de anumite state, care depășesc cadrul dreptului internațional sau denotă o abordare selectivă a acestuia, determină implicații negative asupra sistemului de cooperare internațională, subminează standardele coexistenței pașnice, constituie surse de conflict și tensiuni atât la nivel național, cât și la nivel interstatal. Diversele forme de extremism motivate de rațiuni politice, religioase sau social-economice, sursele de incitare aflându-se în exteriorul statelor,

generează consecințe ce afectează mediul de securitate internațional. Terorismul internațional și crima organizată sunt componente ale instabilității și ale conflictelor interne. De o importanță crucială pentru securitatea internațională este sporirea participării statelor în consolidarea cooperării, în cadrul organismelor internaționale și regionale.

Dezvoltarea tehnologiilor informaționale și de comunicații a generat fenomene noi precum: crima cibernetică, terorismul cibernetic, spionajul cibernetic, atacurile cibernetice transfrontaliere asupra sistemelor informaționale, serviciilor și rețelelor de comunicații electronice, inclusiv la adresa infrastructurii informaționale critice, economia digitală tenebră, implicând atât actori neguvernamentali, cât și actori guvernamentali. Aceasta perturbă funcționarea instituțiilor statelor și a societății.

Competiția pentru accesul la resurse energetice și platformă de materie primă, asigurarea cu materii strategice, cu produse alimentare și cu apă potabilă ca rezultat al evoluțiilor socială, economică și demografică în unele regiuni ale lumii, dar și al schimbărilor climatice, generează amenințări pentru întreaga comunitate internațională.

Contextul regional de securitate

Securitatea continentului european este determinată de o serie de factori majori precum: capacitățile economice și instituționale ale Uniunii Europene (UE); capacitățile tehnologice și de apărare ale Organizației Tratatului Nord-Atlantic (NATO) și ale UE; coeziunea politică internă în cadrul UE și NATO; relația transatlantică și prezența Statelor Unite ale Americii pe teritoriul Europei; direcția de dezvoltare a Federației Ruse și a structurilor integraționiste create de aceasta; relația UE și NATO cu Federația Rusă, implicit cu structurile subregionale create.

Pe continentul european există focare de instabilitate ca efect al disputelor de ordin politic sau teritorial, tensiuni etnice și religioase, care pot degenera în conflicte militare de diversă amploare. Conflictele nesoluționate din zona Caucazului, din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, anexarea Crimeii și conflictul din sud-estul Ucrainei afectează grav mediul regional de securitate. Surse de potențiale tensiuni în plan regional constituie și statutul incert al Kosovo și al Ciprului de Nord.

Avansează erodarea regimului de control al armelor în Europa și prin suspendarea de către Federația Rusă a implementării Tratatului privind Forțele Armate Convenționale în Europa (FACE). În arealul de operare al FACE, al Documentului de la Viena 2011 și al Tratatului „Cer Deschis” continuă staționarea forțelor

militare în lipsa acordului statelor gazdă, inclusiv pe teritoriul Republicii Moldova. Se înregistrează evoluții neuniforme ale doctrinei militare a unor puteri regionale, o creștere dinamică a bugetelor militare, precum și dislocarea nu întotdeauna transparentă a forțelor armate.

Persistă elemente de divergență ce țin de aplicarea setului de valori și principii adoptat în comun în cadrul instituțiilor pan-europene, privind evenimentele ce vizează securitatea regională, precum și de arhitectura de securitate în Europa. Factorii menționați amplifică percepția existenței unor interese referitoare la reconfigurarea structurilor de securitate prin trasarea unor noi zone de influență. Soluționarea politică durabilă, în baza principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, a conflictelor de pe continentul european ar fi de natură să elimine riscul confruntării.

În contextul accentuării competiției geopolitice din regiune, apar noi tensiuni cu referire la tranzitul și distribuirea resurselor energetice, la siguranța aprovizionării, a livrărilor și a viabilității unor coridoare de transport a resurselor energetice. De asemenea, sunt aplicate instrumente de intruziune politică și informațională, obstrucționare a comerțului, inclusiv aplicarea tratamentului diferențiat față de părți din cadrul teritoriului vamal unic al statelor.

Pe continentul european NATO rămâne a fi alianța politică și militară cu cele mai performante capacități militare și tehnologice, cel mai ridicat nivel al coeziunii valorilor și al solidarității aliaților, în stare să asigure securitatea și apărarea colectivă în arealul de referință. Cooperarea Republicii Moldova cu NATO se înscrie în limitele Parteneriatului pentru Pace al Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic și se realizează în practică potrivit Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova – NATO, fără a aduce atingere statutului constituțional de neutralitate permanentă al țării, în limitele cadrului constituțional respectiv.

Uniunea Europeană, în calitate de principală structură și comunitate economico-politică pe continent, constituie factorul integrant și stabilizator în cadrul sistemului european și internațional de securitate. Valorile comune și legăturile strânse dintre Republica Moldova și UE, stabilite prin Acordul de Asociere, se dezvoltă în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și al Parteneriatului Estic și converg în efortul de fortificare a statului de drept, de asigurare a securității naționale și de sporire a bunăstării cetățenilor. Consolidarea cooperării în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comune și Politicii de Securitate și Apărare Comună servește intereselor de durată ale Republicii Moldova. Integrarea europeană rămâne obiectivul strategic ireversibil al agendei interne și externe a Republicii Moldova, având ca miză principală consolidarea securității și prosperității cetățenilor și apărarea integrității sale teritoriale. Menținerea și

promovarea într-o stare dinamică avansată a proceselor de integrare europeană, prin adoptarea și implementarea reformelor structurale, constituie interesul vital național al Republicii Moldova.

1.2.2 Contextul intern de securitate

Percepția contextului de securitate determină schimbarea paradigmei de la sintagma „stat – societate – individ” la „individ – societate – stat”. Cerințele față de managementul sistemului de securitate constau într-o abordare proactivă prin plasarea în prim-plan a necesității de asigurare a unor condiții în care cetățenilor le va fi garantat un nivel suficient de bunăstare și un mediu de viață securizat capabil să preîntâmpine eventualele pericole, să răspundă la amenințări și să diminueze eficient efectele unor posibile atentate la mediul de securitate.

Aceste noi paradigme impun redefinirea contextului de securitate: evoluția de la conceptul „securitate de stat” la cel de „securitate națională”. Abordarea dată presupune implicarea în proces a societății civile și a cetățeanului, în scopul angrenării eforturilor comune de îmbunătățire a climatului de siguranță.

De la începutul existenței sale, Republica Moldova continuă să fie ținta unor riscuri și amenințări care pot pune în pericol existența statului și siguranța națională.

Astfel, o serie de amenințări de ordin economic afectează interesele vitale ale persoanei și ale societății în domeniile energetic, alimentară, ecologic, demografic, informațional etc.

În pofida diminuării relative a amenințărilor militare în forma lor clasică pentru majoritatea statelor europene, Republica Moldova continuă să se afle într-o situație incertă în fața riscurilor și amenințărilor militare tradiționale.

Separatismul politic și teritorial, tentativele de scindare etnică, religioasă, lingvistică sau culturală au rămas un obstacol principal în procesul consolidării statale și al reintegrării societății moldovenești.

Manifestate izolat sau cumulat, riscurile și amenințările menționate afectează grav integritatea și unitatea națională, implicit cursul de dezvoltare al Republicii Moldova, în calitate de țară angajată în procesul de integrare europeană.

Eforturile mediilor de insecuritate orientate spre subminarea dezideratului proeuropean constituie un risc suplimentar pentru existența Republicii Moldova ca stat modern, prosper, bazat pe valori democratice și pe drepturile fundamentale ale omului.

1.3. Imperativele strategice de securitate

În contextul realizării intereselor strategice ale Republicii Moldova vom realiza următoarele imperative strategice:

1.3.1 Statul de drept

Statul de drept – restabilirea încrederii în statul de drept: insuflarea, dezvoltarea și menținerea încrederii publice în statul de drept și în sistemul judiciar al Republicii Moldova.

Scopul este de a realiza aplicarea pozitivă și echitabilă a principiilor statului de drept pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Conceptul central al statului de drept constă în simbioza dintre responsabilitatea tuturor în fața legii și legislația clară, aplicată uniform ce protejează drepturile fundamentale, inclusiv securitatea persoanei și a proprietății. Procesul prin care legile sunt adoptate, administrate și realizate este transparent și accesibil tuturor, echitabil și eficient. În cadrul statului de drept, persoane calificate, neutre și independente supraveghează aplicarea justiției. Iar magistrații sunt într-un număr suficient, posedă resurse adecvate și reflectă componența comunității pe care o servesc.

Obiectivele-cheie vor fi realizate sub controlul Ministerului Justiției, activitate care va începe cu evaluarea detaliată și transparentă a deficiențelor curente și a parcursului reformei în justiție. Elaborarea unui raport public asupra modificărilor necesare. Instituirea modificărilor necesare și elaborarea de recomandări ulterioare pentru organele abilitate ale statului. Menținerea unui statut transparent și disponibil publicului asupra modificărilor necesare și surselor de inactivitate. Asigurarea unei responsabilități și transparențe echitabile, dar stricte în aplicarea principiilor statului de drept. Instituirea de măsuri pentru asigurarea unui sistem judiciar independent care operează cu deplină integritate, transparență și supraveghere publică.

1.3.2 Buna Guvernare

Buna Guvernare – a face din conceptul de bună guvernare o „obsesie națională”: implementarea unei campanii naționale de promovare și instituire a mecanismelor bunei guvernări aplicabile tuturor formelor societății Republicii Moldova și instituțiilor publice.

Scopul este de a îmbunătăți abilitățile, viteza și eficiența activității guvernamentale în scopul creșterii economice și asigurării suportului societății civile.

Conceptul central al bunei guvernări constă din faptul că o bună guvernare ameliorează eficiența activității statului în asigurarea unui nivel de bază al bunăstării pentru toți cetățenii săi. Buna guvernare se referă la optimizarea

proceselor prin care se iau decizii și la asumarea responsabilității Guvernului față de popor. Buna guvernare promovează capacitatea de reacție față de solicitările populației și asigură transparența totală în adoptarea hotărârilor, în strictă conformitate cu principiile statului de drept. Buna guvernare face din Guvern un organ de conducere eficient și perfecționează serviciile de care beneficiază populația, asigurând, în paralel, și suportul pentru dezvoltarea economică.

Obiectivele-cheie vor fi realizate sub controlul Guvernului, constând în publicarea unei liste de obiective de bună guvernare și datele-țintă pentru implementarea lor. Acest imperativ include angajamentul de transparentizare a acțiunilor guvernamentale ca temă fundamentală.

Inițiativa de bună guvernare va stabili cadrul și reperele modernizării serviciului public. Ea va include cerințele de inițiere a reformei serviciului public, care vor stabili standarde de meritocrație, egalitate gender, transparență și responsabilitate publică în activitatea de gestionare a personalului. Un component esențial al acestui efort va iniția procesul de determinare a modalității de asigurare a plății salariilor în cadrul serviciului public potrivit activității realizate.

Inițiativa de bună guvernare va crea o comisie de evaluare reglatoare pentru examinarea și îmbunătățirea cadrului guvernamental inefficient.

Domeniile prioritare pentru inițiativa noastră vor fi organele de ocrotire a normelor de drept, justiția, sectorul bancar, sănătate și educație, fiecare sector fiind responsabil de implementarea propriului plan de acțiuni.

1.3.3 Anticorupție

În Republica Moldova corupția endemică a căpătat conturul unui sistem bine organizat, care, pe parcursul evoluției sale, a reușit preluarea unor pîrghii ale puterii de stat și reorientarea importantelor fluxuri financiare, inclusiv provenind din asistență externă, în beneficiul grupurilor de influență politică și economică.

Prin extinderea influențelor asupra segmentelor de activitate ale statului s-au creat premise pentru subminarea intereselor naționale. În acest sens, este relevantă implicarea factorilor decizionali la nivel politic, ajunse în atenția mass-mediei, a comunității internaționale, dar și a justiției.

În acest mod, corupția generează nemulțumirea populației și proteste în masă, facilitînd implicarea factorilor externi în distorsionarea situației și transformarea protestelor pașnice ale cetățenilor în acțiuni violente și dezordini în masă, condiții în care este mai ușoară deturnarea vectorului geopolitic al țării noastre în vederea instaurării dominației intereselor străine și stabilirii influenței strategice a altor state pe teritoriul Republicii Moldova.

Scopul imperativului este de a consolida capacitățile instituționale ale sistemului anticorupție, pentru a crea un veritabil serviciu public de interes național, orientat spre prevenirea și combaterea corupției, asigurarea depistării, confiscării și recuperării bunurilor rezultate din infracțiunile de corupție și cele conexe, precum și administrarea acestor bunuri.

Obiectivele-cheie, care vor fi realizate sub supravegherea Legislativului și Executivului, vor fi îndreptate spre:

- consolidarea mecanismelor de aplicare a legii, orientate spre sancționarea, mai eficientă, a celor ce se angajează în acte de corupție, acte conexe celor de corupție sau spălare de bani;
- consolidarea instituțiilor democratice și sintetizarea eforturilor instituționale de asigurare a integrității, pentru reducerea vulnerabilității în fața fenomenului corupției;
- eficientizarea capacităților instituțiilor anticorupție de aplicare a legii, prin delimitarea strictă a competențelor, asigurarea independenței și integrității acestora și crearea mecanismelor de recuperare a bunurilor provenite din infracțiunile de corupție;
- consolidarea capacităților instituțiilor abilitate, în vederea exercitării unui control eficient asupra modului de administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și administrare a patrimoniului public.

1.3.4 Dezvoltarea economică

Dezvoltarea economică – promovarea și dezvoltarea avantajelor economice interne și externe ale Republicii Moldova: stabilirea unui Comitet de dezvoltare economică care să includă reprezentanți ai Guvernului, business-ului, mediului academic și lideri ai societății civile.

Scopul imperativului este de a stabili capabilitatea de a propune, perfecționa și realiza strategii de dezvoltare economică pentru crearea unei economii reziliente și diversificate.

Obiectivele-cheie vor fi realizate sub conducerea Ministerului Economiei și vor consta în elaborarea și dezvoltarea conceptului Comitetului de Dezvoltare Economică, precum și propagarea recomandărilor cu privire la legislație și la politicile de promovare a investițiilor în crearea și dezvoltarea de noi afaceri. La fel de importantă va fi identificarea barierelor existente pentru business și recomandarea modalităților de îmbunătățire a oportunităților economice.

1.3.5 Asigurarea cheltuielilor legitime și eficiente a fondurilor publice

Cheltuielile legitime și eficiente a fondurilor publice reprezintă un interes public de bază. Fondurile publice sunt colectate de la popor sau provin de la finanțatori externi și au drept scop finanțarea proiectelor beneficiarii finali ai cărora vor fi cetățenii. Când fondurile publice sunt cheltuite pe proiecte dubioase sau cu standarde proaste de raportare, sunt create oportunități pentru ineficiență și activități de corupție. Cheltuielile iresponsabile limitează abilitatea Guvernului de a îmbunătăți infrastructura statului, precum construcția de școli, drumuri și alte proiecte de care beneficiază publicul larg.

Pentru a realiza schimbările necesare, trebuie să creăm un comitet de evaluare a finanțelor publice pentru monitorizarea și validarea cheltuielilor publice. Componenta comisiei va include reprezentanți din partea guvernului, business-ului, mediului academic și societății civile. Comitetul de evaluare a finanțelor publice va asigura transparența și responsabilizarea cheltuielilor publice. Comitetul de evaluare a finanțelor publice va publica rapoarte trimestriale pentru diseminare publică.

Scopul imperativului este introducerea integrității și supravegherii în procurările publice și construcția programelor.

Obiectivele-cheie sunt de a asigura ca cheltuielile publice să fie direcționate spre programele necesare și valoarea maximă pentru cheltuielile realizate. Acest obiectiv va fi formalizat prin utilizarea mijloacelor de e-Guvernare la maxim. La fel de important este procesul de introducere a transparenței în achizițiile publice și procedurile similare. În acest sens, toate tender-urile publice, proiectele publice de infrastructură și inițiativele de privatizare vor fi guvernate de proceduri stricte de transparentizare.

1.3.6 Consolidarea, dezvoltarea și modernizarea sistemului național de apărare

Pornind de la schimbările majore ale mediului de securitate regional și internațional, apariția amenințărilor hibride și necesitatea contracarării lor, precum și de la aspirațiile Republicii Moldova de a se integra în arhitectura de securitate europeană, necesitatea proiectării și realizării unui sistem de apărare viabil, eficient și adaptat situației actuale devine un imperativ de importanță națională.

Scopul imperativului este să dezvolte și să modernizeze capacitățile/forțele sistemului național de apărare pentru descurajarea, prevenirea și respingerea potențialelor atacuri și acțiuni subversive adresate împotriva Republicii Moldova, în special celor ce fac parte a războiului neconvențional – război de noua generație. Imperativul dat specifică faptul că Forțele Armate reprezintă componenta de bază a sistemului național de apărare, iar apărarea Republicii Moldova constituie un drept și o datorie a fiecărui cetățean și a autorităților publice. Imperativul dat reprezintă un obiectiv-cheie și va fi realizat sub controlul Ministerului Apărării.

Războiul de nouă generație va constitui una dintre preocupările noii Strategiei naționale de apărare și a Strategiei militare. Combinarea atacului convențional, cibernetic, războiului informațional și a operațiunilor psihologice și de insurgență creează confuzie și diminuează abilitățile de luare a deciziilor și destabilizează societatea civilă.

Pentru aceasta, Republica Moldova va continua să depună toate eforturile pentru a furniza resurse proprii și, totodată, va consolida cooperarea cu partenerii externi și organizații internaționale majore (ONU, OSCE, UE și OTAN), pentru a obține suportul necesar în vederea menținerii, dezvoltării, modernizării și profesionalizării sectorului, capacităților de apărare și de alertă timpurie.

În așa fel, vom putea menține, dezvolta și moderniza portofoliul de forțe operaționale necesare sistemului național de apărare, contribui la asigurarea securității internaționale, regionale și naționale, reglementa funcționarea integrată a sistemului național de apărare, educarea continuă a cetățenilor prin dezvoltarea culturii de securitate și apărare și promova interesele și obiectivele securității și apărării naționale.

RISCURILE ȘI AMENINȚĂRILE LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

2.1. Riscurile și amenințările de ordin extern

1. Instabilitatea regională și conflictul de pe teritoriul suveran al Ucrainei limitează capacitatea Republicii Moldova de a-și promova interesele strategice: 1) integrarea europeană; 2) procesul de identificare a unei soluții politice, comprehensive și viabile privind conflictul transnistrean, în condițiile respectării suveranității și integrității sale teritoriale; 3) asigurarea securității energetice și a intereselor comercial-economice ale statului.

2. Acțiunile militare și informativ-subversive, precum și de diversiune și potențialul extinderii zonei de instabilitate de pe teritoriul Ucrainei au influență asupra unor elemente, grupuri cu atitudini extremiste din Republica Moldova și mențin riscul extinderii conflictului pe teritoriul Republicii Moldova.

3. Implicarea cetățenilor străini și persoanelor juridice străine în probleme de politică internă a Republicii Moldova, prin finanțare, asigurare a suportului logistic, organizare/conducere a diferitor activități sau manifestații în scopul promovării intereselor statelor străine.

4. Presiunile politice externe manifestate prin:

1) acordarea de sprijin economic, militar și politic regimului neconstituțional de la Tiraspol;

2) impunerea obstacolelor artificiale în accesul produselor moldovenești pe piețele tradiționale, inclusiv blocarea accesului cetățenilor Republicii Moldova pe piața muncii din alte țări;

3) aplicarea tratamentului diferențiat față de părți ale teritoriului vamal unic al Republicii Moldova (regiunea transnistreană, UTA Găgăuzia).

5. Erodarea regimului de control al armelor convenționale în Europa și încălcarea Tratatului privind comerțul cu armele convenționale, prezența forțelor militare străine în regiunea transnistreană fără acordul Guvernului Republicii Moldova în contextul persistenței conflictelor de durată și a apariției conflictelor noi în regiune constituie o amenințare și o sursă de risc la adresa atât a securității Republicii Moldova, cât și a celei regionale.

6. Proiectele integraționiste în plan subregional promovate de către state și organizații cu interese de expansiune teritorială, (geo)politică și economică.

7. Dependența excesivă de surse energetice, rețelele de distribuire și/sau furnizorii controlați de un singur stat, combinate cu valorificarea limitată a resurselor energetice alternative.

8. Influența externă asupra economiei și pieței financiar-bancare, asupra ramurilor de producere, infrastructurilor critice, conservarea proceselor de modernizare a acestora s-a materializat activ în ultimii ani și comportă consecințe pe toate dimensiunile securității naționale.

9. Perpetuarea decalajelor de dezvoltare în raport cu statele membre ale Uniunii Europene și cu alte state din regiune, precum și gradul scăzut de rezistență față de turbulențele majore de pe piețele externe, în special cu referire la sectorul financiar-bancar.

10. Persistența elementelor de propagandă și intruziune în spațiul informațional al Republicii Moldova, în coroborare cu pârghiile de influență în câmpul social-politic sau dependența unilaterală de o sigură sursă de aprovizionare cu agenți energetici pot vulnerabiliza statul în situații de escaladare a tensiunilor în plan regional. În mod particular, controlul surselor de informare în masă de către entități străine, inclusiv intruziunea în spațiul informațional, atrage riscul:

1) distorsionării opiniei publice vizavi de procesele politice și de securitate în plan internațional și regional;

2) generării atitudinilor ostile ordinii constituționale, legalității, funcționării instituțiilor statului, politicii de stat în domeniile economic, social, cultural și al relațiilor interetnice;

3) promovării intereselor străine Republicii Moldova și stabilității regionale.

11. Globalizarea spațiului cibernetic amplifică riscul atacurilor asupra infrastructurii informaționale și de comunicații electronice a statului, manifestându-se prin:

1) amenințarea de subminare a capacităților de comunicații pe timp de criză și, ca urmare, erodarea capacităților de luare a deciziilor;

2) amenințarea de uz fraudulos sau blocare a accesului prin diverse metode la sistemele și resursele informaționale de importanță statală, dar și de uz public.

3) amenințări la adresa drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor în spațiul informațional.

2.2. Riscurile și amenințările de natură transfrontalieră

1. Poziția geografică favorizează utilizarea de către organizațiile criminale transfrontaliere a teritoriului Republicii Moldova în calitate de rută de trafic de persoane, droguri, arme și bunuri, precum și de migrație ilegală spre statele Uniunii Europene. Persistă amenințări și riscuri la adresa securității generate de criminalitatea în domeniul economico-financiar: traficul de produse contrafăcute, canalele transfrontaliere de trafic a mărfurilor, activitățile de spălare a banilor, finanțarea terorismului și pandemiile.

2. Traficul ilicit de armament, materiale și tehnologii pertinente tehnologiilor nucleare reprezintă un grad sporit de risc în plan regional, cauzat de conflictele de durată, precum și de conflictul actual din regiunea de sud-est a Ucrainei. Accesibilitatea obținerii de către entități statale și nonstatale a armelor de distrugere în masă sau a materialelor cu dublă destinație, proliferarea armelor mici și a armamentelor ușoare relativ ieftine, ușor de transportat și simple în aplicare reprezintă un risc la adresa păcii securității și stabilității internaționale, inclusiv a Republicii Moldova.

3. Terorismul internațional

Activizarea organizațiilor teroriste, prin realizarea unor atentate de rezonanță în regiune, denotă tendințe îngrijorătoare a acestui fenomen în spațiul european, fapt ce reprezintă o provocare majoră la adresa securității regionale. Instabilitatea și conflictele militare din Orientul Apropiat sporesc riscul terorist pe continentul european. Contextul regional de securitate, dar și conflictul nesoluționat din regiunea transnistreană, plasează Republica Moldova într-un cadru de risc cu ascendență în aspect extremist terorist.

4. Migrația ilegală. Situația social-politică din statele Orientului Apropiat generează indice de reanimare a filierelor de migrație ilegală, țările de destinație a acestora fiind statele vest-europene, existând riscul utilizării teritoriului Republicii Moldova în calitate de țară de tranzit. Un factor destabilizator la acest comportament este lipsa controlului frontierei de stat pe sectorul raioanelor de est ale Republicii Moldova, fapt care stimulează traversarea ilegală a frontierei de stat de către grupuri de emigranți ilegali și persoane care prezintă eventuale pericole la adresa securității naționale.

2.3. Riscurile și amenințările de ordin intern

1. În calitate de risc la adresa securității naționale, corupția generează neîncrederea cetățenilor în principalele instituții ale statului și în factorii politici de decizie, afectează relațiile sociale, subminează fundamentele democratice ale societății și credibilitatea statului pe plan internațional, determină frustrări care se transformă în acțiuni directe asupra ordinii de drept.

Nivelul de corupție în organele de stat se dezvoltă în prezența mai multor factori de risc:

- 1) ineficiența mecanismului de declarare și control a averilor și intereselor personale, precum și cel de declarare și soluționare a conflictelor de interese;
- 2) vigilența redusă a conducătorilor instituțiilor publice față de cerințele de integritate aplicabile în sectorul public;
- 3) ingerințele politice asupra instituțiilor statului;
- 4) reglementări insuficiente în vederea sancționării descurajatoare a delapidărilor din patrimoniul public;
- 5) inexistența mecanismelor suficiente de depistare, confiscare și recuperare a bunurilor rezultate din infracțiunile de corupție, asimilate corupției și conexe acestora;
- 6) practica judiciară neuniformă privind aplicarea sancțiunilor descurajatoare pe cauzele de corupție, precum și tergiversarea examinării cauzelor de corupție de rezonanță socială sporită;
- 7) practica penală precară de investigare și sancționare a cazurilor de încălcare a regulilor de finanțare a partidelor politice, a campaniilor electorale și a cazurilor de corupere a alegătorilor.

2. Promovarea unor politici de „soft-power” pentru proliferarea separatismului prin activități și tactici care au drept scop divizarea societății pe criterii etnice, de orientare geostrategică, politică, prin oferirea de regimuri și condiții speciale anumitor entități administrativ-politice.

3. Nesoluționarea diferendului transnistrean. Se constată o tensionare permanentă în jurul procesului de reglementare politică a conflictului transnistrean. Lărgirea formatului de negocieri ar contribui la eficientizarea și dinamizarea soluționării acestui diferend.

4. Existența unui potențial militar considerabil în estul Republicii Moldova, inclusiv prezența ilegală pe teritoriul țării a forțelor militare străine. Consolidarea structurilor de forță și securitate anticonstituționale, finanțarea lor din exterior și dotarea structurilor militare separatiste cu armament și tehnică militară reprezintă o amenințare iminentă la valorile constituționale ale statului. Corelarea acestora cu prezența ilegală de trupe militare străine generează o capacitate militară și operațională ridicată de intervenție pentru atingerea obiectivelor strategice a regimului separatist.

5. Incapacitatea de a crea condiții social-economice de trai decente pentru cetățenii Republicii Moldova creează riscuri de diminuare a loialității acestora față de statul moldovenesc și poate avea repercusiuni grave asupra securității naționale:

1) destabilizarea socială internă;

2) pierderea capitalului uman, ceea ce generează dezechilibrul structurii forței de muncă în favoarea populației pensionate și a altor indici demografici;

3) creșterea loialității cetățenilor față de alte state și proiecte politice alternative statului moldovenesc independent și bazat pe principii democratice.

6. Dependența energetică a Republicii Moldova față de numărul limitat de țări furnizori externi (în special în domeniile gazelor naturale și a energiei electrice) creează premise pentru riscuri majore la adresa securității naționale, printre principale fiind:

1) impunerea unor condiții netransparente Republicii Moldova la formarea tarifului și în procesul de livrare a resurselor energetice;

2) sistarea livrărilor, în contextul conflictelor regionale cu implicarea țărilor producătoare și de tranzit de energie;

7. Dependența excesivă a ramurilor de export strategice autohtone față de piețele unui număr limitat de țări, cu imposibilitatea obiectivă a reprofilării economiei naționale în cadrul unei perioade scurte de timp, creează premise pentru riscuri majore la adresa securității naționale, printre principale fiind:

1) utilizarea de către țările vizate a dependenței energetice în calitate de pârghie în relațiile politice bilaterale cu Republica Moldova;

2) distrugerea unor sectoare întregi ale economiei naționale și favorizarea pe acest fond a tendințelor de dezintegrare teritorial-economică a țării.

8. Competitivitatea redusă a economiei naționale este generată de potențialul tehnico-științific depășit din majoritatea sectoarelor, de consumul excesiv de energie și resurse, dar și de calitatea joasă a produselor și costurile de producție ridicate.

9. Sursele de vulnerabilitate bugetar-fiscală, criminalitatea economică, inclusiv cea transfrontalieră, influențează negativ asupra îndeplinirii bugetului de stat, contribuie la dezvoltarea economiei tenebre, prin mecanisme de evaziune vamală și fiscală, fraudare fiscal-vamală a relațiilor comerciale prin utilizarea activă a zonelor off-shore și firmelor autohtone delictive.

10. Instabilitatea și procesele curente din sistemul financiar-bancar constituie premise de insecuritate financiar-bancară și, totodată, amenințări pentru economia națională. Acestea sunt datorate vulnerabilităților instituționale în gestionarea crizelor de sistem, contracararea influențelor de grup interne, amorsarea fluctuațiilor valutare. S-au materializat și se manifestă prin:

1) acționare netransparentă pe piața bancară și de asigurări;

2) favorizare a deturnărilor de mijloace financiare din instituțiile bancare, prin generarea creditelor neperformante;

3) prejudiciere și derutare a mediului de afaceri, iar în consecință generarea unei instabilități economice și social-politice în țară;

4) operațiuni suspecte derulate prin intermediul băncilor comerciale ce prezintă indicii temeinice de „spălare” a banilor.

Amenințările asupra sectorului financiar-bancar se manifestă, de asemenea, prin tranzacții dubioase cu acțiunile instituțiilor bancare, prin influența negativă a sectorului bancar din regiunea transnistreană.

11. Riscurile în asigurarea populației cu produse alimentare se reflectă prin utilizarea mecanismelor dubioase la perfectarea tranzacțiilor de import, prin fals în documente, inclusiv la importul produselor modificate genetic (OMG), expirate, cu substanțe interzise, toxice și birocratizarea procedurilor de export al mărfurilor agroalimentare. Subvențiile agricole acordate nu își au efectul scontat de a oferi asistență agriculturilor, simultan fiind elucidate pseudo-investiții în sectorul agricol, concurență neloială la accesarea asistenței financiare.

12. Diminuarea stării de sănătate a populației care se manifestă prin calitatea produselor și bunurilor utilizate în uzul uman, promovarea și realizarea unui mod sănătos de viață, sistem de sănătate viabil și capabil să mențină la un nivel înalt prestarea serviciilor medicale.

13. Riscurile ecologice, manifestate prin stocarea, păstrarea și depozitarea în condiții de minimă siguranță a pesticidelor inutilizabile în agricultură, prin efectele nocive asupra mediului în gestionarea deșeurilor menajere, prin extinderea gunoiștilor neautorizate și tergiversarea procesului de implementare a sistemelor economice productive de valorificare a deșeurilor, prin exploatarea ilegală a carierelor de pe teritoriul Republicii Moldova și premisele de situații excepționale generate de acest fenomen și prin vulnerabilitățile persistente în activitatea sistemului antigrindină. Se constată existența unei capacități reduse de prevenire și de reducere a efectelor catastrofelor ecologice și a calamităților naturale (alunecări de teren, inundații, seisme ș.a.).

14. Riscurile climaterice, inclusiv provocate de fenomenul schimbărilor climatice, periclitează progresiv unele dimensiuni de securitate, prejudiciind sănătatea populației, mediul ambiant, sectorul agricol, în consecință economia națională a Republicii Moldova.

15. Amenințările și riscurile cibernetice interne sunt provocate de:

1) riscurile și amenințările transfrontaliere la adresa infrastructurii informaționale a statului;

2) criminalitatea informatică și incidentele cibernetice;

3) utilizarea sistemelor informatice, resurselor și tehnologiilor noi, serviciilor și rețelelor de comunicații electronice în scopuri de obținere ilegală a unor beneficii personale sau corporative obscure;

4) capacități instituționale și regulatorii reduse de prevenire a riscurilor de securitate cibernetică în sistemele informaționale și rețelele de comunicații electronice de importanță statală și publică;

5) competențe profesionale și insuficiență de specialiști calificați în domeniul securității cibernetice atât în sectorul public, cât și în cel privat.

16. Riscul scurgerii informațiilor secrete din cadrul autorităților publice este determinat de nivelul scăzut al responsabilității funcționarilor publici și al cunoștințelor în domeniul gestionării documentelor secrete, de lipsa totală a unui sistem de protecție a secretului de stat în cadrul sistemului judecătoresc, de lipsa unor măsuri juridice și procedurale de protecție la nivel de Guvern și al altor autorități publice, de comiterea unor încălcări ale legislației în implementarea

prevederilor actelor normative ce reglementează măsurile de protecție a secretului de stat, de funcționarea inadecvată a Comisiei interdepartamentale pentru protecția secretului de stat, respectiv, de neasigurarea de către aceasta a atribuțiilor sale de autoritate națională de securitate.

17. Riscul de proliferare a tehnologiilor, echipamentelor, componentelor, softurilor pertinente tehnologiilor nucleare. Controlul procedurii de export – import a tehnologiilor de destinație dublă este inefficient și necorespunzător obligațiilor statului în cadrul tratatelor, convențiilor internaționale la care suntem parte, precum și Rezoluției Consiliului de Securitate a Organizației Națiunilor Unite 1540.

18. Riscurile demografice manifestate prin scăderea continuă a numărului populației și îmbătrânirea demografică, natalitatea scăzută, migrația externă excesivă, reducerea numărului populației în vârstă aptă de muncă și creșterea raportului de dependență pe contul vârstnicilor pot constitui o barieră în obținerea creșterii economice sustenabile.

OBIECTIVE ȘI SARCINI ÎN IMPLEMENTAREA POLITICII NAȚIONALE DE SECURITATE

În elaborarea și realizarea politicilor de securitate națională, autoritățile Republicii Moldova se vor ghida de interesele naționale vitale, vor reieși din necesitatea prevenirii și contracarării riscurilor și amenințărilor de ordin extern, precum și eliminării sau diminuării vulnerabilităților și riscurilor de ordin intern. În vederea asigurării intereselor de securitate națională instituțiile statului vor promova următoarele obiective.

3.1. Obiective pe dimensiunea multilaterală

1. Se va promova o politică externă consecventă și echilibrată în scopul asigurării parcursului european al Republicii Moldova și consolidării relațiilor cu partenerii internaționali relevanți.
2. Se va utiliza platforma organismelor internaționale relevante, în special ONU și OSCE, în scopul asigurării sprijinului extern pentru soluționarea conflictului transnistrean, respectând principiul suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.
3. Se va monitoriza cu titlu prioritar dialogul politic multilateral vizând conflictele de pe teritoriul statelor membre GUAM, fiind asigurat sprijinul Republicii Moldova pentru soluționarea politică a acestora în baza principiilor general recunoscute ale dreptului internațional, inclusiv a celor vizând integritatea teritorială a statelor în frontierele recunoscute internațional. În acest context, se va participa activ în cadrul OSCE și pe alte platforme multilaterale, la efortul de depășire a crizei regimului de control al armelor convenționale în Europa și de consolidare a sistemului de securitate europeană.
4. Se va consolida dialogul politic și sectorial cu Uniunea Europeană și statele sale membre pentru realizarea obiectivului de asociere politică și integrare economică europeană. În acest sens, se va urmări obținerea statutului de țară candidat și lansarea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană în orizontul anului 2019.
5. Se va consolida cooperarea cu UE în domeniul Politicii de securitate și apărare comune. În vederea consolidării capacităților naționale în prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor, se va asigura participarea Republicii Moldova la operațiunile de gestionare a situațiilor de criză civile și militare conduse de UE și la activitățile de consultare și instruire în domeniul PSAC.

6. Se vor depune eforturi în comun cu actorii relevanți în vederea aplicării Acordului de Asociere RM-UE pe întreg teritoriul țării, în special a componentei DCFTA în contextul expirării la 1 ianuarie 2016 a Preferințelor Comerciale Autonome acordate unilateral de către UE regiunii controlate de regimul de la Tiraspol.
7. Se va asigura informarea adecvată a societății civile și actorilor externi relevanți privind conținutul și mersul implementării Acordului de Asociere, limitând spațiul de interpretare și dezinformare în legătură cu avantajele vectorului de dezvoltare al țării.
8. Se va finaliza procesul de interconectare a țării la piața energetică a UE, în particular în domeniul gazelor naturale, asigurând obiectivul de diversificare reală a surselor și căilor de aprovizionare către anul 2018. În cadrul Comunității Energetice și a aranjamentelor specializate ale UE, de tipul Stress Test Reports, Republica Moldova va urmări prevenirea și estimarea corectă a riscurilor la adresa securității energetice.
9. În cadrul organizațiilor internaționale se va consolida cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene, cu Statele Unite ale Americii și alți parteneri de dezvoltare, Ucraina, Federația Rusă și alți actori relevanți în plan regional, în vederea asigurării securității regionale și internaționale, consolidării sistemului de securitate european. În plan subregional, Republica Moldova va continua o politică activă în raport cu Grupul Visegrad, GUAM, ICE, OCEMN în vederea asigurării integrității teritoriale și suveranității statului, realizării intereselor economice și energetice.
10. Se va consolida dialogul politic și cooperarea practică cu NATO în vederea reformării și modernizării sectorului de securitate și apărare al Republicii Moldova în conformitate cu evoluțiile și cerințele mediului regional și internațional de securitate, precum și cooperării practice în promovarea securității și stabilității în Europa. În acest scop, vor fi valorificate din plin mecanismele oferite de NATO: Inițiativa de consolidare a capacităților de apărare, Platforma de interoperabilitate și Inițiativa de consolidare a integrității.
11. În relația cu Consiliul Europei și în plan intern se vor depune eforturi consistente în vederea finalizării monitorizării Republicii Moldova de către Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei prin realizarea durabilă a angajamentelor relevante asumate de Republica Moldova față de CoE.

3.2. Obiective pe dimensiunea bilaterală

1. Pe linie bilaterală, Republica Moldova va promova relații cu toate statele lumii în baza principiilor Cartei ONU pentru a se asigura de sprijinul lor în realizarea priorităților naționale, inclusiv a celor care țin de securitatea statului. Având în vedere rolul esențial în asigurarea securității globale și regionale pe care îl dețin statele cu resurse politico-militare, economice și informaționale majore, relațiile

de cooperare în domeniul securității vor fi dezvoltate în continuare și prioritar cu statele vecine, cu statele membre ale Uniunii Europene, cu SUA și alți parteneri de dezvoltare, precum și cu Federația Rusă și statele membre ale CSI. Se vor depune eforturi în vederea valorificării plenare a potențialului de cooperare cu partenerii de dezvoltare și alți actori globali și regionali în ascensiune.

2. Republica Moldova va promova parteneriatul strategic cu România pe dimensiunea integrării europene, inclusiv în domeniul economic și energetic. În acest scop, se vor dinamiza relațiile comercial-economice și se vor finaliza proiectele în domeniile energetic, de infrastructură și al educației.
3. Raporturile bilaterale cu Ucraina se vor intensifica în vederea atingerii unui nivel calitativ nou de cooperare și creării unui parteneriat strategic. Ținând cont de evoluția situației în regiunile de sud-est ale Ucrainei, va spori interacțiunea bilaterală în scopul asigurării securității naționale și regionale. Se vor depune eforturi în vederea soluționării durabile a subiectelor ce trenează în relațiile bilaterale: finalizarea demarcării frontierei de stat; recunoașterea drepturilor de proprietate, funcționarea Complexului Hidroenergetic Nistreen.
4. Se va consolida dialogul strategic Republica Moldova – Statele Unite ale Americii în domeniile de interes mutual, inclusiv vizând asigurarea sprijinului politic în reglementarea conflictului transnistrean (în formatele agreate internațional), asistența pentru reformele structurale și modernizarea sectorului de securitate și apărare al Republicii Moldova.
5. Cooperarea bilaterală cu Federația Rusă va continua în conformitate cu prevederile Tratatului politic interstatal în baza unui dialog constructiv și pragmatic în domeniile de interes reciproc. Dialogul politic va cuprinde următoarele obiective prioritare: facilitarea procesului de soluționare a conflictului transnistrean; finalizarea retragerii trupelor și armamentelor Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova; eliminarea barierelor și interdicțiilor artificiale în comerțul bilateral; cooperarea reciproc avantajoasă în sfera energetică; asigurarea intereselor legale pentru cetățenii moldoveni aflați la muncă în Federația Rusă.
6. Promovarea intereselor naționale de securitate în domeniul informațional și infrastructurii cibernetice în cooperare cu partenerii strategici, precum și în formate internaționale de cooperare.
7. Consolidarea continuă a legăturilor culturale și identitare ale diasporei moldovenești în străinătate, consolidarea legăturilor cu țara de origine și implicarea acestora în promovarea imaginii și intereselor RM în lume.

3.3. Obiective pe dimensiunea riscurilor interne de securitate

1. Identificarea, prevenirea și contracararea, monitorizarea și evaluarea permanentă a riscurilor și amenințărilor, respectiv a vulnerabilităților care pot afecta securitatea națională.
2. Dezvoltarea culturii de securitate a populației prin conștientizarea vulnerabilităților, riscurilor și amenințărilor.
3. Consolidarea interacțiunii între instituțiile statului responsabile de gestionarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, prin dezvoltarea unui sistem eficient și rapid de mobilizare și de circuit al informațiilor.
4. Dezvoltarea capacităților de planificare strategică orientate spre monitorizarea din perspectivă strategică a riscurilor cu impact major asupra sistemului național de securitate.
5. Gestionarea adecvată a proceselor migraționale, precum și prevenirea și contracararea faptelor infracționale conexe, generate de contingentele de cetățeni originari din țările catalogate a fi „de risc sporit”.
6. Neadmiterea desfășurării pe teritoriului RM a activităților specifice terorismului internațional structurat în rețele transfrontaliere, proliferării armelor de distrugere în masă, de sprijin a conflictelor regionale, precum și a implicării cetățenilor în astfel de activități.
7. Identificarea și contracararea vulnerabilităților de natură internă, aferente lacunelor, abuzurilor și omisiunilor la nivelul întreprinderilor sectoriale și instituțiilor publice, care ar pereclita acțiunile de prevenire a situațiilor excepționale, riscurilor de ordin tehnogen cu impact în domeniile energetic, de transport aerian, feroviar, auto și naval.
8. Desfășurarea măsurilor de prevenire și combatere a criminalității organizate, în special manifestate prin trafic ilegal de armament și muniții, substanțe narcotice și psihotrope sau analoagele lor, trafic de ființe umane, fabricarea sau punerea în circulație a banilor falși sau a titlurilor de valoare false.

3.4. Obiective pe dimensiunea economică

1. Asigurarea stabilității macroeconomice prin menținerea unor indici reduși ai inflației, deficitului bugetar și datoriei externe a statului.
2. Asigurarea competitivității economiei naționale în vederea majorării ponderii produselor și serviciilor autohtone exportate, inclusiv prin demonopolizarea pieței de export a Republicii Moldova și diminuarea dependenței unilaterale a acesteia de spațiul post-sovietic.
3. Atragerea investițiilor în economia națională prin dezvoltarea unui mediu de afaceri atractiv, stimulator și predictibil, crearea unui mediu concurențial sănătos și diminuarea economiei tenebre.
4. Asigurarea securității energetice prin diversificarea surselor și căilor de aprovizionare, precum și sporirea rolului Republicii Moldova de coridor de

tranzit al energiei, inclusiv prin construcția unor noi linii de interconexiune și conectarea la sistemele energetice europene.

5. Dezvoltarea parteneriatului public-privat la implementarea concurenței libere, loiale în economie, în special prin apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor în cadrul activității de antreprenariat.
6. Conjugarea eforturilor structurilor statului la identificarea, prevenirea și contracararea riscurilor excesive și amenințărilor pe piața financiar-bancară a Republicii Moldova, care generează procese destabilizatorii și pârgii de influență asupra economiei naționale.
7. Consolidarea cadrului legislativ primar și secundar aferent activității băncilor și societăților de investiții în special prin transpunerea standardelor europene în acest domeniu.

3.5. Obiective pe dimensiunea socială

1. Promovarea reîntoarcerii și reintegrarea lucrătorilor migranți prin susținerea cetățenilor reveniți, consolidarea legăturilor cu diaspora și crearea oportunităților investiționale.
2. Majorarea ratei de înlocuire a salariului pierdut cu pensia prin instituirea pensiei de bază pentru beneficiarii de pensii pentru limita de vârstă.

3.6. Obiective pe dimensiunea apărării naționale

Republica Moldova va concentra eforturile sale strategice pentru apărarea și securitatea cetățenilor săi și a teritoriului național. În acest sens, sunt necesare atât dezvoltarea capacităților de răspuns la noile provocări ale mediului de securitate, cât și pregătirea populației și a teritoriului pentru apărare.

Dezvoltarea și modernizarea capacității de reacție la evoluția riscurilor și amenințărilor mediului actual de securitate, determină stabilirea următoarelor obiective de ordin intern în domeniul apărării naționale:

1. Ajustarea prevederilor legale, normative și de politici care reglementează funcționarea integrată a structurilor sistemului național de apărare bazat pe un proces uniform de planificare pentru consolidarea eforturilor necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale.
2. Consolidarea, dezvoltarea și modernizarea capacității sistemului național de apărare prin desfășurarea procesului de transformare, modernizare și înzestrare a forțelor sistemului național de apărare pentru a reacționa la amenințările convenționale, asimetrice și de tip hibrid, precum și a situațiilor la starea de urgență.

3. Contribuirea la securitatea și stabilitatea internațională, precum și la consolidarea păcii.

3.7. Obiective pe dimensiunea combaterii corupției

1. Sancționarea eficientă a manifestărilor de corupție, prin consolidarea rolului instituțiilor din sectorul justiției în domeniul combaterii actelor de corupție și celor conexe;
2. Crearea și cultivarea climatului integrității politice și instituționale, prin promovarea acțiunilor de toleranță zero la corupție în mediul politic și al autorităților publice;
3. Implementarea unui mecanism eficient de recuperare și administrare a activelor provenite din infracțiuni de corupție și conexe acestora;
4. Lipsirea persoanelor corupte de profiturile/avantajele/produsele obținute din activitățile de corupție;
5. Creșterea transparenței finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale;

3.8. Acțiuni în cadrul procesului de soluționare a conflictului transnistrean

1. Promovarea continuă a dialogului cu reprezentanții Tiraspolului și partenerii externi în vederea sprijinirii procesului de reglementare transnistreană.
2. Prin utilizarea activă a platformelor de dialog cu partenerii externi și organizațiile internaționale relevante. Problematika transnistreană va fi menținută în vizorul permanent al acestora, prin atragerea expertizelor de bune practici, preluarea experiențelor pozitive în materie de reglementare a conflictelor și susținerea eforturilor autorităților naționale în identificarea unei soluții comprehensive și viabile pentru conflictul transnistrean.
3. Crearea premiselor de reintegrare a regiunii transnistrene în spațiile unice ale Republicii Moldova (economic, politic, social, cultural, informațional etc). Realizarea politicilor de reintegrare a țării și promovarea conceptului de „restabilire a spațiilor unice” se vor asigura prin instituirea cadrului juridic tranzitoriu cu identificarea și implementarea unor mecanisme specifice în măsură să contribuie la soluționarea celor mai stringente probleme în perioada de reglementare a conflictului.
4. Autoritățile publice naționale, mediul academic și asociativ, reprezentanții partidelor politice și mass-mediei vor lansa mesaje coordonate și vor întreprinde acțiuni sincronizate în măsură să contribuie la promovarea unei politici consolidate în domeniul reintegrării țării și la eliminarea tuturor barierelor între cele două maluri ale Nistrului.
5. Realizarea proiectelor de consolidare a încrederii și de dezvoltare comunitară. Consolidarea încrederii are menirea de a contribui la eliminarea suspiciunilor, la soluționarea problemelor cu care se confruntă populația de pe

ambele maluri ale Nistrului și la susținerea dezvoltării social-economice a localităților din regiunea transnistreană. Măsurile de consolidare a încrederii trebuie să fie promovate pentru a stimula dialogul Chișinău-Tiraspol la nivel tehnic, să contribuie la apropierea economică, socială și sectorială între cele două maluri ale Nistrului, să includă regiunea transnistreană în programele naționale de dezvoltare, să impulsioneze instituirea unor platforme interactive de comunicare între reprezentanții societății civile de pe ambele maluri.

6. În acest context, autoritățile publice în cooperare cu partenerii internaționali (UE, ONU, Consiliul Europei și alți parteneri externi relevanți) vor elabora și implementa proiecte și acțiuni de dezvoltare comunitară și regională, de reabilitare și renovare a infrastructurii locale, precum și alte activități care contribuie la asigurarea serviciilor publice esențiale pentru populație.

7. Demilitarizarea regiunii. În contextul procesului de reglementare a conflictului transnistrean, autoritățile Republicii Moldova vor pleda în mod consecvent, reieșind din prevederile constituționale și angajamentele internaționale, pentru retragerea necondiționată de pe teritoriul său a munițiilor, echipamentelor militare și a contingentului Grupului Operativ al Trupelor Ruse. Totodată, transformarea actualei operațiuni de menținere a păcii într-o misiune multinațională civilă sub mandat internațional va contribui efectiv la stimularea negocierilor și la asigurarea păcii și securității în regiune.

3.9. Obiective în cadrul asigurării funcționării sistemului judiciar și menținerii ordinii publice

1. Asigurarea funcționării eficiente și calitative a justiției, promovarea și asigurarea exercitării neîngrădite a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, prin reformarea sistemică a sectorului justiției al Republicii Moldova, ridicarea nivelului de cultură juridică în cadrul societății, în vederea realizării eficiente a actului de justiție și a exercițiului deplin al drepturilor și libertăților democratice.

2. Consolidarea sistemului de menținere a ordinii și a securității publice – prin eficientizarea activității instituțiilor implicate în procesul complex de menținere și asigurare a ordinii publice, asigurarea reformării trupelor de carabinieri prin trecerea la serviciu pe bază de contract și identificarea clară a competențelor acestora în cadrul sistemului securității naționale, majorarea calitativă a nivelului de asigurare a ordinii și securității în locurile publice, îmbunătățirea nivelului percepției securității personale.

3. Eficientizarea mecanismului de prevenire și combatere a criminalității – în baza consolidării capacităților operaționale pentru eradicarea factorilor infracționali, combaterii eficiente a faptelor infracționale și a fenomenelor de natură infracțională, în particular a crimei organizate, crimei transnaționale, terorismului, crimei informatice etc., armonizării permanente a legislației naționale

în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, precum și intensificării cooperării și colaborării în acest domeniu.

4. Consolidarea managementului frontierei de stat – prin îmbunătățirea capacităților de control a frontierei de stat și a activității operaționale specifice în vederea gestionării integrate la nivel național a problematicii frontaliere, asigurarea compatibilității, interoperabilității și integrării infrastructurii frontierei de stat, a sistemelor informatice și bazelor de date ale autorităților din cadrul sistemului de management integrat al frontierei de stat, dezvoltarea mecanismelor de cooperare internațională în vederea asigurării corelării cu partenerii europeni și internaționali.

5. Consolidarea unui sistem național eficient de prevenire și gestionare a situațiilor de criză și de management al situațiilor excepționale - în baza identificării și gestionării eficiente a riscurilor, situațiilor de criză și consecințelor acestora, îmbunătățirii capabilităților instituțiilor implicate, ridicării nivelului de siguranță prin consolidarea capacității de intervenție în localitățile rurale, precum și creșterii capacității de intervenție la misiuni regionale și internaționale.

3.10. Obiective pe dimensiunea securității ecologice

1. Asigurarea securității ecologice a Republicii Moldova prin dezvoltarea unui sistem eficient și durabil de gestionare a resurselor de apă, a infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație, elaborarea procedurilor de evaluare a riscurilor în urma introducerii în mediu a organismelor modificate genetic, introducerea unui sistem de securitate fizică nucleară și crearea unui sistem de colectare și reciclare a deșeurilor toxice periculoase.

3.11. Strategii sectoriale

1. În contextul importanței deosebite a riscurilor emergente la adresa securității Republicii Moldova, în cadrul implementării Strategiei securității naționale urmează să fie elaborate și aprobate Strategia securității informaționale, Strategia națională de apărare a Republicii Moldova și Strategia militară, precum și se va propune abrogarea Doctrinei militare a Republicii Moldova, corespunzător a Concepției reformei militare.

2. Creșterea neîncrederii în instituțiile politice și reprezentanții acestora, criza politică din Republica Moldova, dar și situația geopolitică din regiune sunt factorii decisivi care influențează nu doar conceptul de securitate, ci și cel de comunicare. Într-o țară democratică, participarea opiniei publice la activități instituționale este o valoare care trebuie recuperată cu un efort enorm și la care Strategia de comunicare trebuie să participe.

Elaborarea unui document strategic cum este Strategia de informare și comunicare în domeniul apărării și securității naționale (SICASN) permite, în primul rând o informare obiectivă vizavi de sectorul de securitate și apărare, împiedicând, astfel, manipularea opiniei publice. Strategia are drept scop identificarea misiunii comune

a tuturor instituțiilor și reprezentarea acestora prin vocea mediatică, adică să creeze un *community building* compus din sectorul de securitate și societatea civilă.

În contextul războiului de nouă generație, unde comunicarea a devenit una dintre armele principale, SICASN-ul vine să traseze liniile de orientare și modalitățile de contracarare a propagandei și modalitățile de management al crizelor de comunicare.

3. În cadrul implementării Strategiei Securității Naționale a Republicii Moldova urmează să fie revizuite/abrogate și/sau realizate următoarele documente de politici și strategii sectoriale:

- Concepția politicii externe a Republicii Moldova;
- Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011– 2025);
- Strategia de informare și comunicare în domeniul apărării și securității naționale pentru anii 2012– 2016;
- Strategia de reformare a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
- Strategia energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2030;
- Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”;
- Strategia națională de sănătate publică pentru anii 2014– 2020;
- Strategia de mediu pentru anii 2014– 2023;
- Strategia națională antidrog pe anii 2011– 2018;
- Strategia națională anticorupție pe anii 2011– 2015;
- Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2015– 2017;
- Strategia națională de prevenire și combatere a crimei organizate pe anii 2011– 2016;
- Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011– 2020);
- Strategia națională pentru siguranță rutieră;
- Strategia națională privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007– 2015;
- alte acte normative, potrivit Planului de acțiuni anexat.

IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI

4.1. Alocarea de resurse umane și materiale

1. Utilizarea adecvată a resurselor sistemului de securitate națională are un impact considerabil asupra funcționării sistemului aferent și poate contribui la eficiența activității de prevenire și combatere a riscurilor și amenințărilor. Resursele de bază ale sistemului național de securitate sunt: cele materiale și umane.

2. Resursele umane reprezintă baza pentru organizarea sistemului național de securitate. Disponibilitatea și efectivul resurselor umane sunt determinate de factori demografici și de altă natură.

Noile riscuri și amenințări la adresa securității naționale solicită ca resursele umane să posede noi capacități și instruire modernă. Perfecționarea și instruirea resurselor umane este un domeniu-cheie pentru îmbunătățirea calității personalului civil, militar și polițienesc, în special prin utilizarea mecanismelor de cooperare internațională și educarea de specialiști pentru utilizarea și schimbul de informații, utilizarea tehnologiilor moderne și protecția sistemelor informaționale.

3. Resursele materiale includ potențialul natural, economic, financiar, energetic, informațional și de altă natură a Republicii Moldova, antrenat pentru necesități de securitate. Fondurile pentru activitatea și reformarea sistemului securității naționale sunt stabilite de legea bugetului de stat al Republicii Moldova. Resursele bugetare pentru necesitățile de securitate sunt planificate și utilizate într-un mod transparent, compatibil cu standardele ONU și orientate spre realizarea graduală a criteriilor Uniunii Europene în domeniu, precum și în baza capacităților financiare ale statului. Republica Moldova se angajează să utilizeze resursele disponibile într-o manieră rațională și să le utilizeze pentru obiectivul de dezvoltare a unui sistem de securitate națională eficient.

4.2. Monitorizarea și controlul implementării Strategiei securității naționale

1. Consiliul Suprem de Securitate monitorizează și verifică implementarea Strategiei securității naționale.

2. Implementarea Strategiei securității naționale va avea loc în baza Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei securității naționale elaborat pentru o perioadă de 4 ani și revizuit de Consiliul Suprem de Securitate.

3. Strategia Securității Naționale va fi revizuită periodic, cel puțin o dată la 4 ani de la adoptarea ei.

4. Consiliul Suprem de Securitate va prezenta Parlamentului rapoarte anuale asupra Strategiei securității naționale.

4.7. Reorganizarea progresivă a sistemului securității naționale

1. O reorganizare progresivă a instituțiilor de stat responsabile pentru conducerea, coordonarea și managementul securității naționale în vederea adaptării lor la viziunea comprehensivă a Strategiei securității naționale și pentru a asigura coerența acțiunilor acestora prin implicarea tuturor autorităților publice responsabile.

2. Acest proces trebuie să aibă la bază organele și structurile de stat care realizează funcții legate de asigurarea securității naționale. Procesul de reorganizare trebuie să țină cont de structura unitară a statului și prezența unității teritorial autonome Găgăuzia (Gagauz-Yeri) în cadrul acestuia. Instrumentele naționale de management a crizelor vor fi revizuite în scopul facilitării luării deciziilor în cadrul sistemului de securitate națională. Sistemul de management a crizelor va fi bazat pe principiile acestei Strategii și va avea direcții clare de acțiune pentru asigurarea coordonării diverselor activități care necesită coordonare, va fi standardizat și interoperabil cu instrumentele prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și va realiza supravegherea și managementul continuu al capacităților de prevenire și gestionare a crizelor.

3. Reforma graduală a sistemului de securitate națională și perfecționarea instrumentelor de management a crizelor va necesita reglementarea prin intermediul unei legi organice. În termen de 6 luni de la adoptarea Strategiei, Guvernul va prezenta Parlamentului proiectul Legii cu privire la securitatea națională.